

Lusitano, així com en algun autor del S. XVII, i l'usà Lope de Vega, en un passatge majorment important perquè comprova l'accentuació originària: en el seu poema *Filomena* el fa rimar amb *physalo* i *thymalo* (cant III, ed. Sancha II, 410). El *DACEsp.* accentua *róbalo*, com ho feren primerament Ramon Cabrera († 1833) i l'ictiòleg Cisternas (1867). Així es deu dir realment en alguna part més o menys extensa de la costa cantàbrica, i realment jo mateix ho he sentit a Colòmbia, almenys a Bogotà, on amics d'allà ho atribuïen també al Cauca; Flórez, en canvi, constata *robálo* a Cartagena, costa atlàntica, *Thesaurus* XIII, 199). Cf. *RLiR* xxviii, 218.

Però segons l'*Atlante Linguistico Mediterraneo*, és *robálo* a tota la costa andalusa del Mediterrani i de l'Atlàntic, incloent-hi Melilla i el portuguès de l'Algarve; d'altra banda és també la forma del judeoespanyol marroquí (*BRAE* xxxii, 286); i és l'accentuació més estesa a Amèrica, com ja feia constar Pichardo (1831) a Cuba; no sé si es diu en alguna part de la costa del Plata, si bé allà el que se sent és *lobina*, però en tot cas és *róbalo* a Xile, on n'he vist pescar a la costa de Las Ventanas de Quintero (1945); eren uns peixos de pell blanca brillant i de 40 a 70 cm. de llarg.

En gallego-portuguès no es coneix altra cosa que *robálo*, documentat a Portugal des de 1340 (Colon), peix de mar (Bluteau), *robalo* i *robaliço* a Viana do Castelo. En galleg també accentuat en la *á*, com ho feia ja gràficament la gran autoritat en la matèria, M. Sarmiento (1755); ell ho dona com a peix de mar que ha vist i (cal dir-ho?) menjat, si bé ajuntant-lo amb *robaliza* peix petit de «ria», i quasi tots els diccionaris gallecs ho accentuen en la *á* (Pensado, *Cat. V. Gall.*, p. 195), si bé per a Valladares fóra *robaliza* el nostre llobarro i *robalo* el peix de riu, *Perca fluviatilis*.

Com que en qualsevol combinació una -l- intervocàlica hauria hagut de caure en galleg i portuguès, això sol ja prova que *róbalo* és metàtesi de **lobárro* en aquesta llengua, i per consegüent també en castellà, per més que sigui una forma sense documentació en aquestes llengües: més ben dit documentada només a Múrcia (*lobáro* en el Mar Menor, *ALiMedit.*). I descartada automàticament la possibilitat que vingui d'un *LUPULUS*, diminutiu llatí, que d'altra banda només a Itàlia i en època antiquíssima hauria pogut sofrir dissimilació de *L-* en *r-*, com sigui que una tal dissimilació és simplement inconcebible en llengües com les hispàniques on la *r-* inicial és *r̄-*.

Fora de la Península: oc. *lou(p)* en el Llenguadoc, i a les *Bouches-du-Rhône*, *loubàs* o *loubassou* en el Var i Alps Marítims. A la costa de Lígia és avui *luáso*, que ja s'hi documenta c. l'a. 1300 en uns versos genovesos «leza, umbrina ne lovazo / ne gran múzalo peragar» ['mújol pollegal'] que ja Flechia (*AGI* VIII, s. v., i II, 205, v. 75) donava com a equivalent d'una forma toscana **lupaccio*; formes anàlogues a aquesta es troben a la costa N. de Còrsega i O. de Sardenya. *Lúpu* en el NO. de Sicília. I en serbocroat hi ha formes que més aviat semblen correspondre al cast. i

cat. dial. *lubina*, *llo-*: *lúben* cap a Fiume, *iubín* cap a Spàlato, *lubijó* cap a Montenegro. *Lup de mare* ha restat també en el romanès de Dobruđa. A la major part de la península italiana regnen noms ben diferents. I el nom grec del mateix peix *λάβραξ* ha restat amb poca modificació (*lavraki*, *-áci*, *-ák*) a tota l'àrea grega, d'on ha passat al turc, albanès, búlgar, ucraïnès i part del romanès.

Per completar les dades que ens interessin cal afegir que un nom molt semblant al nostre es degué usar en mossàrab, on *PAlc.* registra per a l'àrab de Granada *lóbra* «breca, pescado», i en el Marroc és *úbra* (Dozy, *Suppl.*, 511; Simonet, *Glos.* s. v. *lóbra*); Dozy entén «able, ablette, poisson de rivière», però Lerchundi explica que és un peix «un peu plus grand que le *besugo* ou *rousseau*» i Simonet ja s'adona que és peix de mar i identifica amb el cat. *llobarro*, cast. *róbalo* o *lobina*: és evident que la *l-* ha desaparegut en la forma marroquina per confusió amb l'article àrab *al-*; d'altra banda això podria usar-se en suport de l'etimologia *LUPULUS* de Cabrera, però ens adonem que és una mera aparença si tenim en compte que el plural àrab que registra *PAlc.* és *lobár*.

Ara bé, recordem-nos del fet, ben sabut, que en el sistema àrab la forma bàsica de molts noms de plantes i d'animals és l'anomenat «nom genèric» que funciona com un plural, del qual sovint s'extreu el «nomen unitatis» (que funciona com a singular) afegint-hi *-a* i sovint fent-hi altres canvis d'estructura sil·làbica (ço que fa passar aquests mots al tipus morfològic dels «plurals fractes»): *lóbra/lóbár* correspon justament a un tipus formatiu de plural fracte àrab; així comprem que la forma heretada per l'àrab granadí i magrebí del mossàrab fou *lobár* i *lóbra* és una mera creació àrbiga damunt *lobár*. En un mot, també el mossàrab parteix de la mateixa base que el cat. *llobarro* i el cast.-port. *robalo*.

El peix l'identifiquen Carus (*Prodromus Faunae Medit.* II, 608) i l'*ALiMed.* amb el *Dicentrarchus labrax* *Jord.*, Medina Conde (*Conv. Hist. Malagueñas*, 254) amb la *Perca Labrax L.*, d'altres (com *DFA.* i *AlcM*) amb el *Labrax Lupus Cuv.*: en bona part, ja es veu que tot és qüestió de sistema terminològic, més que de diferències ictiològiques.

De l'etimologia *LUPUS* no és possible dubtar-ne, i la raó de la denominació deu estar en la voracitat del peix i alhora en la seva brava lluita contra els ormeigs de pesca, que em posaren de relleu espontàniament els albuferens. El sufix és certament el popular hispànic *-ARRU*, com ho comprova l'argument fonètic explicat més amunt. Però és probable que Schuchardt al capdavant tingués raó (*ZRPb.* xxxi, 643) en suggerir que el nom grec, també usat en llatí, tingués certa acció sobre les formes romàniques. Més que més tenim en compte que el cast. andalús BRECA (*DECH*) sembla resultar també d'una deglutinació de *la-bréka*, d'origen mossàrab o afro-romànic i provinent de la denominació grega (potser de l'acusatiu grec *λάβρακα*).

A influència de *λάβραξ* serà degut, com suggeria Schuchardt, el desplaçament de l'accent en el cast. *ró-*